

Laulurastaan (*Turdus ph. philomelos* Brehm) kevätmuutosta.

(Edeltävä tiedonanto).

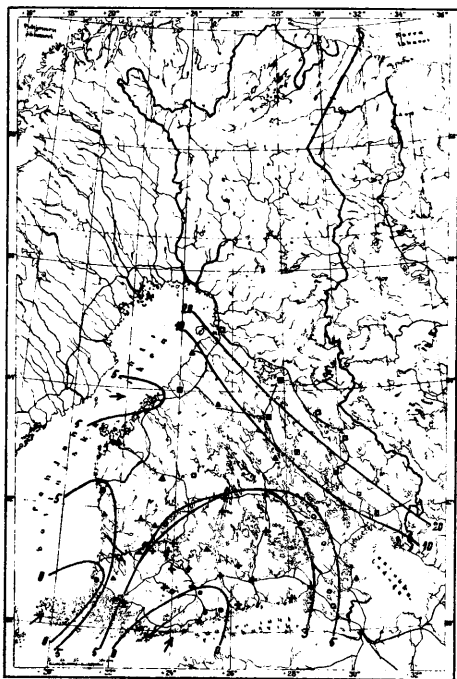
L. SIIVONEN.

Laulurastaan elämää käsittelevän tutkimukseni yhteydessä virisi viime keväänä (1935) ajatus saada muodostetuksi koko Suomea käsittävä, mahdollisimman tiheä havaintoverkosto linnun kevätmuuton selvittämiseksi. Keskusteltuani asiasta tri *P. Palmgren*'in kanssa, lähetin n. 60 eri puolilla Suomea ilmestyvään sanomalehteen asiaa koskevan tiedustelun. Samaten lähetin yli 100 oppikouluun tarakoilla ohjeilla varustetut tiedustelut, jotka oli tarkoitettu lähinnä koulujen varttuneimmille, lintuja harrastaville oppilaille. Syksyllä käännyin vielä uudelleen monien oppikoulujen luonnont. lehtorien puoleen tiedustellen koulupaikkakunnalla mahdollisesti asuvia lintujen ystäviä. Edelleen sain useita tietoja kääntymällä henkilökohtaisesti tunnettujen lintutieteilijöiden puoleen.

Vastauksia tuli tiedusteluihin runsaasti toista sataa. Näissä oli tietoja laulurastaan viime keväisestä muutosta 77, 74 eri paikkakunnalta. Edelleen sisälsivät useat vastaukset lukuisia erilaisia havaintoja laulurastaan ja muittenkin rastaitten laulusta, pesimisestä, elämän tavoista jne.

Jotta kaikki havaintojen tekoon osallistuneet saisivat selvän kuvan koko työn tarkoituksesta, on ehkä paikallaan luoda lyhyt katsaus viime vuotisen kevätmuuton kulkuun tiedustelujen perusteella. Tutkimukset ovat tosin vielä niin puutteellisia, ettei tulokista voi mainita kuin muutamia huomattavimpia suuntaviivoja.

Viime keväisen kyselyn pääasiallisimmat tulokset näkyvät oheisesta kartasta. Siinä olevat käyrät (isepipteesit) rajoittavat sisäpuolelleen kaikki ne alueet, joille laulurastas on saapunut johonkin määrättyyn päivään mennessä. Kartasta näkyy ensiksi, että laulurastas — talvehdittuaan pääasiassa Välimerenmaissa — ilmeisesti saapuu Suomeen Eestin ja Ruotsin kautta (nuolet). Eestin kautta tapahtuva muutto on nähtävästi huomattavin. Sen kauttahan näyttävät saapuvan Uudenmaan, Hämeen, Savon ja Karjalan laulurastaat. Suurin osa Varsinais-Suomen, Satakunnan sekä Etelä- ja Keski-Pohjanmaan laulurastaista näyttää saapuvan Ruotsista Ahvenanmaan kautta. Pohjois-Pohjanmaan laulurastaat taas näyttävät saapuvan suureksi

Laulurastaan isepipteesit keväällä 1935. Havaintopaikat, joille lintu saapui samalla ajanjaksolla, merkitty samanlaisilla merkeillä.

osaksi Ruotsista Merenkurkun yli. Saako Peräpohjola ja Lappi laulurastaansa näistä kolmesta laulurastaan muutusuunnasta, vai tulevatko laulurastaat sinne Pohjanlahden länsipuolitse, ei ilmene vielä varmuudella nykyisistä tuloksista.

Kartalle merkityt nuolet osoittavat laulurastaan todennäköisen muuttosuunnan. Se on lounaasta koilliseen, osittain itäänkin.

Muutonopeus ilmenee taas kartalle piirretyistä käyristä. Niistähän käy selville, että laulurastas on edennyt esim. Riihimäen tienoilta Piekämäelle 3 vrk:ssa (matka on linnuntietä lähes 250 km) kun matka esim. Raahesta Ouluun (vajaa 70 km) vei yli 2 viikkoa.

Kun tarkastamme ilmastollisia tekijöitä, huomaamme, että *muutto tapahtui nopeasti linjalle Laatokka—Raahen suotuisten, lämpimien kevättilmojen ja etelä- ja lounaistuulten vallitessa. Mutta laulurastaan päästyä tälle linjalle tuli takatalvi, pakkaset ja pohjoistuulet. Muutto pysähtyi*, ja olipa paikotellen huomattavissa laulurastaitten patoutumistakin varsinkin niillä alueilla, jonne ensimmäiset pääjoukot olivat jo ennättäneet. Muutto pääsi jatkumaan vasta kevään uudelleen lämmittyä.

Kartasta ilmenee edelleen, että *Turun seudulle ja Suomen selälle näyttää laulurastas saapuvan myöhemmin kuin suurimpaan osaan Etelä- ja Keski-Suomea. Tätä ei voine selittää muuten kuin siten, että laulurastaat eivät, kuten näyttää ilmeiseltä, muuta suoraan Itämeren ylitse; „muuttovirta“ jakaantuu sen molemmille puolille edeten nopeasti pitkin rannikkoa, ja näin jää „Itämeren varjoon“ alue, jonne laulurastaat saapuvat kiertoteitse lännestä ja idästä ja siitä syystä myöhästyneinä. Samaten näyttää laulurastas*

saapuvan esim. Vaasan seuduille myöhemmin kuin Kokkolaan. Sen saanee taas aikaan Merenkurkun yli tapahtuva muutto.

Vaikka viime kevään tuloksia, jotka eivät näytä olevan keskenään millään tavalla ristiriitaisia, varmistavatkin poikkeuksetta vielä vuosien 1929 ja 1930 kevätmuuttohavainnot, joita olen saanut kokoon verraten runsaasti, vaativat ne, ollakseen päteviä, ainakin vielä toisen samanlaisen tutkimuksen. Tällainen on ajateltu järjestettäväksi tänä keväänä (1936). Kun havaintojen tekoon on nimenomaan lupautunut jo suurin osa viime kevään havaintojen tekijöistä ja monia uusia asiaan innostuneita henkilöitä, onkin todennäköistä, että havaintoverkosto tulee entistään huomattavasti tiheämmäksi. *Olisikin erittäin tärkeätä, että uusia havaintopisteitä saataisiin seuduille, joilta viime keväänä puuttui tai joilla oli vain harvoja havaintopisteitä.*

Laulurastaan kevätmuutosta olisi siis nyt tänäkin keväänä, mikäli mahdollista, merkittävä muistiin:

1. *Koska lintu huomattiin ensimmäisen kerran?*
2. *Koska lintu kuultiin laulavan ensimmäisen kerran?*
3. Kaikenlaisia mahdollisia muuton yhteydessä tehtyjä merkin-
töjä. Sellaisista mainittakoon esim.: *montako lintua havaittu, havaintopaikan kuvaus* (pelto, metsän reuna, syvä metsä jne.) ja *havainto-aika* (kk., pv. ja vrk:n aika).

Havaintojen yhdenmukaisuuden vuoksi olisi erittäin suotavaa, että saataisiin tietää, *koska lintu kuultiin ensimmäisen kerran laulavan* (pv. ja vrk:n aika) ja jatkuiko laulu siitä lähtien joka päivä.

Niitä henkilöitä, joilla on muunkinlaisia havaintoja laulurastaasta, pyydetään ystävällisesti luovuttamaan laulurastastutkimukseeni ainehistoksi kaikki mahdolliset — vähäisimmätkin — havaintonsa. Pienet, aivan mitättömiltäkin tuntuvat havainnothan voivat monasti olla „puuttuvana renkaana“ tärkeitä tuloksia selvitellessä.

Samantapaisia havaintoja ja tietoja *muistakin rastaslajeista* otetaan kiitollisuudella vastaan.

Edellä kävi varmaan myös selville, ettei laulurastaan muuttoa Suomessa voi täysin ymmärtää (esim. muuttoa Merenkurkun yli) tuntematta ainakin pääpiirteissään laulurastaan muuton kulkua myöskin Suomen naapurimaissa. Toht. *P. Palmgren* on ystävällisesti kääntynyt Ruotsin Valtionmuseon selkärankaisosaston johtajan, prof. *Hjalmar Rendahl*'in puoleen tiedustellen mahdollisuuksia saada Ruotsista havaintoja laulurastaan kevätmuutosta. Prof. *Rendahl*, tun-

nettu Suomen ystävä, on suhtautunut erittäin myötämielisesti aloitteen ja lupautunut johtamansa museon osaston nimissä järjestämään kyselyn Ruotsin sanomalehtiin. Hän ehdottaa kuitenkin, että samalla pyydetäisiin laulurastashavaintoja vastaavia tietoja myöskin jonkun toisen lintulajin muutosta, ja koko tämä, tuota toista lintulajia koskeva ainehisto tulisi sitten Ruotsin Valtionmuseon haltuun julkaisemista varten. Neuvottelujen jälkeen on västäräkki (*Motacilla alba* L.) katsottu sopivaksi lajiksi, koska se on yleisesti tunnettu ja silmiinpistävä.

Pyydän siis, että arvoisat avustajani suhtautuisivat suopeasti tähän kansainväliseen, tieteelliseen yhteistoimintahankkeeseen, joka lienee tähän asti jokseenkin ainutlaatuinen ja merkitsemään siis, mikäli mahdollista, laulurastashavaintojen ohessa muistiin myöskin västäräkistä tehdyt muuttohavainnot.

Tarkoituksena on myös ottaa yhteys tanskalaisten, saksalaisten ja balttilaisten lintutieteilijöiden kanssa ja saada tällä tavoin mahdollisimman suljettu havaintoverkosto koko Itämeren ympäri.

Kaikki havainnot, myöskin västäräkihavainnot, pyydetään ystävällisesti osoittamaan ja lähettämään mahdollisimman pian yliopp. L. Siivoselle osotteella *Meijerhovi*.

Lopuksi lausun parhaat kiitokseni kaikille, jotka viime keväänä tavalla tai toisella avustivat tätä laulurastaamme elämää selvittävää työtä. Tutkimuksen lopulliset tulokset, joihin liitetään myös havaintojen tekoon osallistuneiden luettelo, tullaan lähettämään tutkimuksen valmistuttua jokaiselle työhön osallistuneelle.

Über den Frühlingszug von *Turdus ph. philomelos* Brehm in Finnland 1935. (Vorläufige Mitteilung.) Als Antwort auf eine Rundfrage in den Zeitungen, Nachfragen durch die Lehrer der Biologie in den höheren Schulen usw. erhielt der Verf. Ankunftsdaten von 74 verschiedenen Orten. Die Ergebnisse erhellen aus der Karte S. 38. Die Singdrossel erreicht offenbar Finnland teils über Estland, in NE-Richtung fortschreitend, teils von Schweden über Åland und die engste Stelle des Bottnischen Meerbusens. Zwischen diesen beiden Zugströmen zieht sich ein Gebiet verspäteten Eintreffens aus SW-Finnland nach NNE, das offenbar als „Schatten der Ostsee“ aufgefasst werden muss.

Das Vorrücken ging rasch bis an die Linie Ladoga-See—Raahe, von warmem Frühlingswetter begünstigt. Ungefähr am 25. IV. 35 setzte eine kalte Periode ein, und der Weiterzug hörte für 2 Wochen beinahe auf; er kam erst wieder in Gang, als das Wetter sich wieder milderte.

Schliesslich werden neue Beobachtungen aus dem Frühling 1936 erbeten und Anweisungen dafür gegeben.